

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetni helyben a szerktől a kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletén, egyébut pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívánatos példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésny főlvetetik 's pontosan közölletik.

Ez évi folyamból még teljes számú példányokkal szolgálhatunk.

FOGLALAT: Magyar- és Erdélyország (kinevezések és előléptetések; Kisfaludy-társaság; nemz. színház; országgyűlési közlemény; január 19kei kerül ülésben a megvesztegetési törvény szerkezete; 20kaiban a követválasztási vesztegetés esetében ítélendő bíróság 's a főispán-elnök kihágásai iránti t.javaslat. 21ken vasárnapi ülésűn közbejöttével jan. 22kei és 23kai ker. ülésben szinte a főispáni elnökség kihágásai 's a turolyai ügyben benyújtott panaszlevél; jan. 24keiben szinte a megyei kiespangások iránti különféle t.javaslat 's módosítványok iránti vitaközölások; jan. 25ken orsz. ülés mind a két. táblánál, különös újví üdvözlések, elegendy ülésben kihirdetése a k.k. válasznak a magyar nyelv tárgyában, az alsó táblánál ovás a napló elkéste miatt 'sat. Legújabb; január 26 és 27kei kerül ülésben tanácskozások az eskütszék iránt 's azok elfogadtatása 's eskütszékí bírák osztály-különbőség nélküli választatása; tarczali hírek).

Ausztria (udvari könyvtár rendezeteni 's ritkasági tár építeteni határozatlik).

Spanyolország (pénzügyi intézkedések; Narvaez tábornagságra kényszerítetik; papság díjaztatása; palotatisztek; Morella).

Anglia (A' katolikuskok népgyűlése; O'Connell püre megkezdeteit 'sat).

Franciaország (követkamrai ülések).

Belgium (Bordeaux hg. utazása; telepítés).

Szerbia (a' szándékolt új lazadás elfojtatik).

Ertesítő.

Magyarország és Erdély

Ő es. 's ap. k. főlsege V r a c h a n József ludbregi, C l e m e n s József, petriniai plebánosokat 's L e d i n s z k y István hittudományi tanárt a zágrábi székes káptalan kanonokivá; B o v a n k o v i e s József plebánost pedig az eperjesi görög-kath. káptalan tiszt. kanonokivá kinevezni, továbbá a' flumei kir. kormányzóknál ürességben volt ülnöki állomásra gr. F o r g a c h Antal ugyanottani tisztbeli ülnököt méltóztatott kegy. előléptetni.

A' n m. m. k. udv. Kamra R i c h t e r György aranyidkai első ellenőrt a' maluzsinai rézkereskedési ellenőrségre, S z e i t z Antal pénzügyi főtisztviségi gyakoronokot a' nagybányai főtisztvis. és pénztárellenőrségre, K u n z l Sándor bányászgyakoronokot végre a' nagybányai bányakerületben az alsó fernezelyi olvasztóhátánál ellenőrségre alkalmazá.

(Kisfaludy-Társaság.) Kisfaludy Károly emlékünnepezt ezuttal febr. 2án pénteken, délelőtt 10 óraker tartandja a' Társaság t. Pestmegye nagy teremében, hol minden rangu vendéget szívesen fog látni; hölgyek számára külön hely leend a' teremben készítve. Az ülés tárgyai: 1) Megnyitó beszéd Jósika Miklós bárótól. 2) Titoknoki jelentés. 3) Esmék a' magyar verstan átalakításához, Schedel Ferencztől. 4) A' magyar írók és irodalom Pesten 50 év előtt és most, Garaytól. 5) „Az életből“ című másodrangú pályamunka, Tárkányi Béla-tól. 6) A' művészet kulforrásairól, elemeciről, kellékeiről és viszonyairól az élethez, Szontagh Gusztáv-tól. 7) „Tundervár,“ beszély Jósika Miklós bárótól. 8) Jelenlések az 1842/iki jutalmakról. 9) Uj jutalomtételek kihirdetése. 10) Titoknoki zárszó 's egyszersmind meghívás azon játékszini előadásra, mely febr. 6án Bartay színházigazgató ur szíveségéből, a' Kisfaludy-Társaság javára menend v e g h e z nemzeti szinpadunkon, 's mellynek programját jövő számunkban közlendjük.

(Nemzeti színház.) Szombaton február 3kán Hubenay Ferenczné javára, béreltszűnéssel adatik: „SZÖKÖTT KATONA“ eredeti szimű 3 szakaszban Szigligetitől.

Országgyűlési közlemény.

CXLIIIdik ker. ülés január 19ken d. e. 9 1/2 óraker. Tárgy: a' megvesztegetési törvény szerkezete. A' tegnapi helytelenkedések időrovidség miatt kinyomozhatlanságát jelentvén az elnökség, felszólítá a' Rket, hogy az illető választmány működése előmozdításul a' még he nem adott sérelmeket headni szíveskedjenek; mi megtörténvén indítványozá egy felső vidéki m. követ, hogy miután némely polgárok az időről időre változó írások költözököde miatt szakadatlanul szállásbért szorgalmaznak, kir. szem. ő exja közbenjárásával Nádor ő es. kir. fensége kéressék meg, hogy az országgy. szállásbér tárgyában kiküldött orsz. választmány eljárását siettetni méltóztatassék. Ez indítványnak közakarattal elfogadtatása után szönyegre került a' megvesztegetési törvényszerkezet folytatolagos tárgyalása. E' szerkezetben egy m. követ azt kívánta kifejeztetni, mikép a' megvesztegetés hecstelen tett, mit többen pártoltak annál inkább, mivel ezen megrovás hazánk jövődjére nézve veszélyes nem lehet, a' megvesztegetés bűnben leledzőkre pedig minden esetre sujtólóg hat. E' kívánat ellen azt veték némelyek, hogy ama kifejezés törvényszerkezetben nem állhat, mert abban csak a' törvényi hecstelenségről lehet említést tenni, mellynek büntetése a' megvesztegetésre nem alkalmazható; a' tettbelibehtelenség heigtatása pedig könnyen eszmezaavart okozhatna a' hecstelenség e' két különböző fajakörül annál inkább, mert a' megvesztegetésnél sokkal becs-

telenebb bűnokról rendelkezik a' bünt. t. könyv 's e' kifejezést még sem használja, sőt elvül monda ki, hogy miután valaki bűneért meglakolt, becsület-vesztésnek nem tartathatik. Az indítványzó követ indítványát szavazat alá kívánván boesátani: mellette nyilatkozott előbb köv. 24 megye: Pozsony, Soprony, Trenesény, Nógrád, Liptó, Bars, Somogy, Győr, Veszprém, Esztergom, Mosony, Arva, Pozsega, Verőcze, Szerém, Zemplény, Sáros, Ung, Szaboles, Szepes, Bihar, Marmaros, Turócz és Vas; ellene pedig 23; nem szavazván A—j, B—a megye követei pedig jelen nem levén. De a' szavazás végén, mielőtt a' többség kimondott, a' nem szavazó A—j megye ismét felszólítatván szavazásra: ellene nyilatkozott az indítványnak, Sz—m pedig, mely először az indítvány mellett állott, később annak ellen fordult. Az indítványzó követ a' 2dik felszólításra szavazó 's az áttérő megye követeinek tettét egyaránt neheztelvén, reményét fejezé ki indítványának orsz. ülési tárgyaláskor elfogadtatása iránt: mire a' magokra neheztelést vont nyilvánítták, hogy ők az indítványzó követ urnak számadással nem tartoznak. A' fentebb elbukott indítvány tárgyalatása közben egy megyei követ előterjesztésre elfogadtaték, hogy a' tegnapi megállapított első pont után, mellyben a' megvesztegetés meghatározása foglaltatik, második helyre azon pont tétessék, mely a' ker. jegyzők t.javaslatában 3dik helyen áll, mellyben a' vesztegetés büntetése foglaltatik. E' pont a' megvesztegetésre büntetésül szabta az elvett bér vagy ajándék kétszeres, a' megvesztegetőre nézve pedig 3szoros hefizetését a' házi pénztárba. E' büntetés ellen többen elégtelenségeköt nyilvánítván, szavazás alá boesátandó kérdésül tűzeték ki: Kívánják e' a' t. Rk súlyosbítani a' ker. jegyzők által meghatározott büntetést, vagy nem? mire 39 megye, névszerint: Zemplény, Sáros, Ung, Szatmár, Szaboles, Szepes, Gömör, Heves, Bereg, Torna, Ugoesa, Bihar, Marmaros, Csanád, Arad, Temes, Krassó, Pozsony, Soprony, Trenesény, Vas, Nógrád, Liptó, Komárom, Bars, Somogy, Győr, Veszprém, Zólyom, Fejér, Esztergom, Mosony, Tolna, Arva, Turócz, Pozsega, Verőcze, Szerém és Borsod, 8 ellenében, igen 'nel felett; 2 megye nem szavazván; kevesebbégben maradtak e' kérdés iránt: Csongrád, Békés, Torontál, Nyitra, Zala, Hont, Pest és Bács; nem szavazott Abauj, nem volt jelen B—a. A' szavazat után, a' büntetés súlyosbítása iránt szavazat alá boesátandó kérdések egyike érte a' másikat, mik közül a' Rk legelőször a' szavazati jog-elvesztést tárgyzókat tűzék ki eldöntési tárgyul. A' szavazásjog-elvesztés iránt általános volt a' kívánat azon választásra nézve, mellyre a' megvesztegetés történt; de azon esetre, ha a' véghez ment választás után tudatik ki a' vesztegetés, némelyek a' szavazati jog-vesztési büntetés végrehajtását, a' követk. választásra kívánták halasztani; mások a' szavazati jog-elvesztést, mint ovószert, mellyel a' status magát megvesztegetés ellen völdi, jövődjére kiterjeszhetének annyival kevesebbé tartván, mivel a' polg. jogok elvesztése, a' már országgyűlésben megállapított bünt. t. könyv elveivel is ellenkezik: pénzbeli vagy más nemü büntetést ajánlottak. Ennek következtében kérdésül tűzeték ki: „a' szavazati-jog-elvesztés kiterjesztető e' jövőre vagy nem? 's a' szavazati-jog-elvesztést 25 megye, u. m. Bihar, Pozsony, Nyitra, Trenesény, Vas, Nógrád, Komárom, Somogy, Győr, Veszprém, Zólyom, Fejér, Mosony, Tolna, Arva, Pozsega, Verőcze, Szerém, Zemplény, Sáros, Szaboles, Szatmár, Szepes, Marmaros, Soprony 22 ellenében jövőre is kiterjeszté. Nem szavazott Abauj, nem volt jelen B—a. Kiterjesztetvén e' szerint a' szavazati-jog-vesztés jövődjére is, következik azon kérdés: „ismétlés vagy nagyobb beszámítás esetében örökösíthető e' ezen büntetés vagy nem? E' kérdésre tagadólóg nyilatkozott 31 megye: 16 ellenében. Két megye nem szavazott. A' szavazati-jog-örökös elvesztése pártoltatást nem nyervén: kérdésül téteték fel: Kívánnak e' a' t. Rk ismétlés 's nagyobb beszámítás esetében súlyosító büntetésül a' megvesztegetés ellen fogságot? E' kérdésre 28 megye a' fogság mellett nyilatkozott. Fogság ellen szavaztak: Nyitra, Zala, Komárom, Hont, Zólyom, Pest, Tolna, Bács, Turócz, Szerém, Ung, Gömör, Csongrád, Békés, Csanád, Arad, Temes és Torontál, nem szavazott Abauj és Marmaros; nem volt jelen B—a. A' megvesztegetésre nézve a' fentebbiek nyomán az elvett bér vagy ajándék megterítésében, szavazatvesztésben és fogságban határozatván meg a' büntetés: a' megvesztegetőre nézve szavazat alá boesátaték: „büntethetni e' a' megvesztegetőt hivatalvesztéssel? E' büntetést 48 megye ellenében egyedül Pestmegye ellenzé, a' mult napi ülésekben bőven kifejtett okainál fogva. Egyébiránt azon büntetések, mik a' megvesztegetett választóra szabattak, a' megvesztegetőt kétszeresen fogják sujtani. Ekkép elhatározatván a' megvesztegetés büntetése, felolvasták a' megvesztegetési törvény 3dik pontja, melly szerint a' megvesztegetés esetei miatt panaszt tenni a' választás után csak egy hónap elforgása alatt lehet, későbbben tett panasz nem fogadtatik el. Vádló mindenki heivén, a' megvesztegetés megismerésére pedig, egyedül a' vallásttevő ellen bizonyítván. Az egy hóna-

pi határidőt némelyek keveselvén, mások sokalván, a' tanácskozás csakhamar áttért a' megvesztegetés eseteiben ítélendő bíróság kérdésére; ez iránt határozat mai nap nem keletkezhett: a' nyilatkozók abban látszótták központosulni, hogy ha a' megvesztegetés választás alatt világosságra jó, bíraskodjék felette az őrszék. Ha pedig választás után, ennek megítélését némelyek állandó törvényszékre, mások eskütszékre kívánták bizni. Ez esetre egy követ perhefogó bíróságul az őrszékét kívánta fölléptetni. E' kérdések azonban csak igen röviden érintetvén: a' vitaközölások leginkább azon indítvány körül forgott, melly szerint követválasztásoknál elkövetett megvesztegetés eseteiben a' hivatalvesztés kérdése felett a' követi tábla fogna itélni. Ez indítvány pártolására az indítványzó követ felhozá, mikép ezen intézkedés embriója az alsó táblának verificalionalis választmány iránti határozatában már létezik, melly után következetesség sürgeti a' már embrióban elfogadott verificalio eszmének tökéletes kifejtését. Ezen eszme más alkotmányos országokban is gyakorlathatva van véve 's alkotmányos országban a' követek hivatalvesztéséről más bíróság, mint a' követi tábla, nem is ítéltet. Ellenvetették ezen indítványnak, hogy a' megyék választási joga feletti bíraskodást az alsó táblára bizni, míg az rendezve nem lesz, nem lehet, mi nem lenne egyéb orsz. gyűlési vizsgálkodás aljánál, 's ezt minden áron szükség kikerülni, mert e' táblán pártok mindenkor léteztek, pártokra pedig bíraskodási jogot ruházni czélelles. E' mellett e' tábla hivatalos tör. hozás, nem pedig bíraskodás, vagy közigazgatás, melly két utóbbinak összeavartatása a' megyéknél sem igen szokott jót szólni. Az indítvány pártolására szót emelt követ elmondá, mikép ez oly elvet rejt magában, mellytől függ a' képviselői tábla alakittatása, ettől pedig az alkotmányos élet, ekép az indítványban az alkotmányosságnak egy fő elve fekszik. Kérdés ez indítvány körül az, hogy a' követségre történt megvesztegetések iránt a' kormány itéljen e' tovább is, kir. bizottságok nyomán, vagy a' követi tábla, a' kebléből küldendő nyomozó választmány jelentése után? E' kérdés iránt az országgyűlés elrendezése hiányáról szó épen ugy nem lehet, mint az országgyűlés bíraskodásáról a' municipiumok felett, mert az indítvány szerint csak a' követi hivatalvesztés felett fog egyedül a' követi tábla határozni, mivel a' törvényhozás különböző alkaterzeitnek egymáshoz viszonya, legtávolabb összeköttetésben sincs. Ez indítvány a' helyhatóságokat legkisebb jogtól sem fosztja meg, a' választók jogába legkevesebb sem avatkozok, csak a' választás törvényességéről ítélt, 's ezt kívánja a' követi tábla önkormányzásának elve. Az indítvány feletti határozás más napra haladt.

CXLIIIdik ker. ülés január 20kán d. előtt 9 1/2 óraker. Tárgy: a' követválasztási vesztegetés eseteiben ítélendő bíróság 's a' főispán elnöki kihágásai iránti törvényjavaslat. A' ker. elnökség tudatván a' Rkel, mikép kir. személynök ő exja az országgyűlési szállásbér ügyében munkálkodó választmány eljárásának siettetése iránt nádor ő es. kir. fensége minél előbb megteendí a' szükséges lépéseket, a' tegnapi félben szakadt tanácskozást azon indítványával kezdé meg egy megyei követ, hogy a' követválasztási vesztegetés ügyében ítélendő bíróság iránti eldöntő határozás addig halasztassék, míg e' részben a' képviselők küldöiktől világos utasítást nyerendnek. Köztetszést arattott ez indítvány, mert méltányosnak találtatott, hogy miután a' megválasztott követre nézve megvesztegetés esetében ítélendő bíróságról e' hatósággal közölt ker. választmányi munkáltságban semmi intézkedés nem tétetett 's a' vesztegetési szigorú törvény hozatalával a' körülmények nagyon változtak: a' küldő hatóságok kérdeztesenek meg. A' halasztási indítvány elfogadása azonban koránsem gátlá a' tegnapi kezdett indítvány feletti vitaközölást. Kik a' követválasztási kérdések elhatározatát nem az országgyűlési verificalionalis választmányra, hanem megyei őrszékre kívánták bizni, a' tegnapi megkezdett nyomon így folytatták okoskodásukat: Kívánatos volna, hogy mind az őrszék, mind az eskütszék helyett a' megye állandó törvényszéke bíraskodnék; de ha már a' többség jónak látta az őrszékét felállítani, következetesség szabálya kívánja, hogy a' követi választásokat illetőleg is az bíraskodjék. Mert az őrszék előtt ismeretesb a' tárgy, ismeretesbek a' személyek 's körülmények, mint az országgyűlés előtt; de meg, ha ezen kiespangásokban a' képviselői tábla lenne bíró, az ellenkeznék a' megye autonomiájával, aztán meg a' ki egyszer már megbízólévelle van ellátva, nem szükség, hogy azután verificaltassék is. Tiszteletre méltó ugyan minden országos főhatalom, de sem a' végrehajtói sem a' törvényhozői hatalomnak nem volna tanácsos mindenhatóságot tulajdonítani; mert ez könnyen zsarnoksággá

válhatnak. Szoktak e' tárgyban a' külföldre, különösen Angliára hivatkozni; de a' külföld viszonyait előbb territorialis viszonyainkkal kell egybevetni. Ott a' municipiumok nincsenek olly hatással 's nem vesznek részt a' törvényhozásban annyira, ott a' követnek nincsenek utasításai, csak a' közvélemény örökös felette, ott a' ministerség a' követektől függ, annál fogva ott a' ministerség belé avatkozik a' követválasztásokba, 's a' választásokra sok pénzt költ; mert érdekében van e' vagy ama követ meg- v. nem választása: de a' mi hatásunkkal, hacsak azt a' közvélemény nem gyámolítja, az ausztriai ministerségben csakugyan kevés változást okozhatunk. Továbbá nálunk a' követekre nézve, mint más országokban, semmi különös intézkedés nincs téve, hanem csak az, melly a' kir. meghívólevelekben van. Montesquieu azt mondja, hogy ha valami törvényt meg kell változtatni, reszkető kezekkel kell hozzá nyulni. Legyünk tehát mi is itt ovatosak. Ezeknél fogva a' megye méltósága 's a' követ becsülete kockáztatása miatt a' szóban forgó cs — i indítványt nem pártolhatni annál inkább, mivel a' szóban forgó verificatiót úgy is nézhetni, mint két élő fegyvert, mellyet ellenünk is fordíthatni; továbbá nem jó, midőn egyik kerék a' másik körébe vág, 's nem ezéla vezető, hogy a' végrehajtói hatalommal a' törvényhozói összehavartassék, 's hogy ama helyett ez mondja ki az ítéletet. Nálunk a' municipium mindig fenáll 's függetlenül működik, nem mint más országokban, mellyekre az ellenvéleményük hivatkoznak. De meg hazánkban a' választók más viszonyokban is állnak a' követekhez, mint másutt. Itt a' municipium egész országgyűlés alatt áll 's visszahatja a' követeket. Ellenzendő a' verificationalis törvény azért is, mert így vége hossza nem lenne a' petitióknak, sokszor a' petitió előbb feljőne országgyűlésre mint a' követ, mert tudni való, hogy a' petitiót aláírás útján könnyű eszközölni: de ezen petitiók ellen az országgyűlés folyama alatt ismét más petitiókat adhatnának be 's ebből örökös bizonyultság következne; azonban az alsó tábla ezen bíraskodás által, mintegy a' hatóságok fölibe emelné önmagát. A' követválasztási vesztegetések fölött tehát ítéljen a' megyei őrszék. Ha visszatekintünk az országgyűlés kezdetére, akkor ezen verificat. kérdésbe tovább nem bocsátkoztunk, hanem csak azt mondók, mikép ez azért kell, hogy a' követi névsort elkészítse, hogy egy mást felismerjük 's gyámság alól magunkat felszabadítsuk. A' küldők pedig azért pártolák ezt, hogy magokat az elnökség önkénye ellen védjék 's hogy ollyan ne történjék többé, mint történt mult országgyűlésen P. megye egyik jelenlevő követével. Mi tehát ovakodtunk mélyebben menni a' választási kérdésekbe. Más országokban szükséges olly állandó törvényszékeket felállítani, mellyek az alkotványt sértő kihágások fölött bíraskodjanak; de ez hazánkban másként van, 's ha kicsapongás történik a' választásokban, azt megítélni a' municipiumok joga. Hogy ezt így értettük, mutatja egy nem olly igen rég történt példa. Ki nem tudja ugyanis, mikép Horvátországban kicsapongások történtek a' választásokban, 's visszavetették e' t. Rk a' követeket? nem, hanem egy felirást készítettek, mellyben kéri ő felségét: hivatná ott őrszék az országgyűlést, hogy a' baj felett magok a' municipiumok intézkedhessenek. Egy már tegnap nyilatkozott fölvidéki követ körülbelül illy formán fejezte ki magát: Tisztában kell lennünk, mielőtt küldöinkhez írának, mi iránt akarunk utasítást kérni. Azt mondtam tegnap a' cs — i indítványra, hogy elvileg pártolom; de miután egyes gyakorlatról van szó, nem pártolhatom, — ezzel mást nem értettem, hanem hogy ha Cs. követe ezt in principio adná elő, mint sérelemorvosló hatóság követe pártolnám, de midőn ezen tárgy a' szőnyegen levő kérdéssel kapcsolatban nincs, nem pártolhatom, hogy az országgyűlés e' kérdésbe magát, mint bíró avassa, 's ha belé avatná, a' választás jogát korlátozná, a' municipiumok jogait sértené. K — követe azt mondja, hogy itt elvkérdésről van a' szó. Azt tartom, hogy most az országgyűlésen más kérdésről szólni nem lehet, hanem csak arról, ha vajjon a' választásban olly eljárás formák történtek-e, mellyeket magok a' municipiumok nem orvosolhatnak; olly törvénytelen helyzetben vannak é, hogy határozólag nem nyilatkozhatnak: de itt olly helyzetről szó nincs. Áll azon ok is, melly ezekből foly, hogy ezen t. által a' választási jog sértetnék; mert ez által a' municipiumok önállási bíraskodási joga sérelmet szenvedne. De továbbá ez által a' tábla függetlenségét 's a' képviselői rendszernek még eszméjét is megfojtanók, ha erről kérnénk utasítást, hogy alkossunk é olly törvényt, melly által egy vagy más követet innen kizaklathassunk. Ha a' t. RR a' cs — i indítványt elfogadják, az által tag mezdönytának a' szenvedélynek, 's egy bátor, eszes, factiosus kisebbség-

nek rendelték alá e' tábla hatóságát. E' terem akkor a' legelőkébb pártok vitáinak színhelyévé változtathatik, mert mivel, hogy itt pártok léteznek, az egyik fél a' másik tagjait innen kiszorítani ügyekeznek. De irigység is férkezhetik e' tábla tagjai közé, mert a' középszerű tagok a' jelesb talentomú tagok kizáratására összehívhatók. Nem kívánom tehát, hogy e' tábla, itt az országgyűlési tagok erkölcsi értéke fölött ítéljen, az ostracismust, melly bekövetkezne, nem pártolom. Megsemmisítene tovább e' törvény, a' választások eredményét, melly a' közvélemény által nyilatkozik. A' hatóságokat e' törvény következtiben arra lehetne kényszeríteni, hogy ide olly követet küldjenek, ki az e' táblánál levő többséggel egy értelmű legyen, mi szaporitaná a' municipiumok és a' képviselői tábla közti surlódásokat. Azt mondtam még tegnap, hogy egy nem koordinált testületre, mint az országgyűlés, ezen bíróságot nem bízhatom. Igen is, mert mi, mig utasítást nem kapunk melly tárgy fölött, addig nem tanácskozhatunk, én pedig nem kívánom, hogy ha a' választások érdemébe bocsátkozni kellene, utasítást kérjünk reá, 's harsány hangú, erős marku kortések ítéljenek fölötté, hogy jól választott é Sz — cs vagy B — od. De végre ezen táblának felső táblához viszonya sem engedi ezt; mert nem kívánom a' választás érvényességé feletti ítéletet a' felső táblára bízni. Ismétlem tehát, hogy én, más kérdés fölött, mint mellyet felállítottam, küldöimül utasítást nem fogok kérni. Mondatott még, hogy alkotványos országban, az igazgatás csak akkor lehet üdvös, ha a' montesquieu által felállított három hatalom egymás körébe nem vág. Ha már a' bíraskodás az országgyűlésre bízának, ez mint törvényhozás nem bíraskodhatnék, vagy legalább az általa kiküldött választmány, mint az ő kifolyása. — De hagyjuk a' theoriát, menjünk a' gyakorlat mezejére. Ha ezen tárgy országgyűlésre bízának, mint hajdan nem szült jót az ónodi gyűléstől kezdve, úgy jelenleg sem szűlné. Tekintsük azt, hogy nálunk a' pártok olly élénkek. Azon pártszínezet, melly az országgyűlésen többségben van, milly könnyen eszközölhetne petitiókat a' kisebbség emberei ellen; mert hisz petitiókat eszközölni könnyű, így tehát némelylek eltávolítottának legalább kis időre a' pályáról, mellyre küldöik bizalma állította őket. Angliában igen természetes, hogy más testületre, mint képviselői tábla, ezen bíróságot nem bízhatni: de nem így honunkban, hol a' választók testülete élő testület, 's meg nem szűnik munkálkodni mint Angliában. Az őrszék lehetne tehát itt is bíró, 's ha az nem elégítene ki a' kisebbség kívánatát, akkor az folyamodhatnék a' végrehajtói hatalomhoz, 's ha az sem elégítene ki, akkor fenmaradna a' sérelem útja az országgyűlésre. Most következnek azon előadások törédekei, mellyek a' cs — i indítvány mellett tartattak, vagy is a' követválasztás iránti kérdések elhatározását a' képviselői táblára bizandónak állították. Ezek főszónoka, vagy is maga az indítványtevő tisztai követ körül — belül ezekben fejté ki indítványa iránti nézetét, kiterjeszkedve azok czáfolatára is, mik indítványa ellen mai nap mondatlak. Mi után, így kezdé beszédét, a' Rk a' vesztegetés ellen büntetéseket rendeltek, még pedig nem a' leggyengébbeket, a' bíraskodást okvetlenül el kell döntení. — Előadám tegnap, hogy az ovó rendszabályok elhatározását biznám az őrszékre, 's hogy melly tettek vonnak büntetéseket magokra, annak megítélését magokra a' bíróságokra, mellyekről hiszem, hogy azeskütszések lesznek: mert nem gondolhatom, hogy a' megyei kicsapongásokban ítélet apellatába vitessék fel a' kir. táblára, ez a' szabadságot veszélyeztetné. Fenmarad most a' kérdés, hogy a' követválasztási kicsapongásokban ki lesz a' bíró? Én tehát erről szölok, nehogy azok, mik indítványom ellen olly hangosan elmondattak, czáfolatlanul adassanak át a' nyilvánosságnak. Eddig a' megvesztegetésre büntetés szabva nem volt, 's most határozatott a' megvesztegetettre nézve: a) az elvelt adományok kétszeres visszaadása, b) fogság, c) a' választási jog elvesztése. A' vesztegetőre nézve pedig: a) hogy elvesztse a' vesztegetés következtében nyert hivatalát. b) Hogy kétszeresze a' megvesztegetettre határozott pénzbeli büntetést. Így tehát az eddigi állapot lényegesen változott. Eddig, ha valaki vesztegetés által lett tisztviselővé, például szolgabíróvá, még a' kormány büntethette, de most a' dolog már megváltozván, a' büntetést minden esetre valakinek alkalmazni kell. Ha már eddig is, a' végrehajtó hatalom tulterjeszkedve maga körén, nem levén törvény, jónak látta beavatkozni a' választásokba, még olly megyében is, melly törvényesen választotta követét: most ha a' t. RR nem intézkednek a' fölött, hogy ha a' követ maga vesztegetett, ki legyen a' bíró, a' végrehajtó hatalom a' törvényfeletti örökös színe alatt, még inkább beavatkoznék, 's az olly

követ feljövételét, ki nem az ő érdekében működendik, vesztegetés ürügye alatt akadályoztatná. És így Sz. követe az az állítást, hogy indítványom a' vesztegetési törvénnyel összeköttetésben nincs, úgy hiszem, az eddig mondottak elég világosan megezőfolják. Át-térek most annak megmutatására, hogy e' tárgyban más bíró, mint a' képviselői tábla, nem lehet. A' fogalmak különbözők lehetnek, nekem a' fogalmam, hogy a' nemzet boldogságára legnagyobb befolyásu a' képviselői állás, a' nemzetnek tehát öröködni kell, hogy ez minden pártoskodástól ment legyen. Ugy veszem a' dolgot, mint áll. Az emberi gyarlóság ösztönzi az embereket, hogy követi állásra iparkodjanak, 's így vesztegetésbe essek. Felteszem tehát az esetet, hogy valamely gazdag egyed megnyeri a' megye többségét, 's így ha megmutattatnék is, hogy ő vesztegetett, a' nagy többség, melly mellette van, őt nem kárthatná. Ezen elvből indulok ki, 's indult ki Anglia is, midőn azt rendelte, hogy a' képviselői tábla ítéljen e' tárgyban. Van, igaz, különbség a' választók közt ott és itt. Amott a' választói testület a' választás után eloszlik, de itt nem. Ha valaki azt hozta volna indítványba, hogy a' visszahívási jog megszüntessék, akkor igazuk volna az indítványomat ellenző meggyék követeinek; de ezt nem kívánom. Ha a' követválasztásoknál valaki maga részire veszteget; nekünk, ennek megítélését bíróra bízni nem lehet. Anglia, hol a' jury legszebb virágjában diszlik, nem bízta ezt juryre, hanem a' képviselői táblára. Vizsgáljuk „mi oknálfogva“? Kétségen kívül azért, mert a' szabadság hazája felfogta azon eszmét, hogy ezen kérdés eldöntését nem bízhatni olly egyedekekre, kik a' politikai pártok befolyásánál fogva alatta állnak ezen kérdésnek, bízta tehát egy felsőbb 's mennyire lehet, legkötelesebb bíróságra, a' képviselői táblára. Már e' nemzet sem tehet mást, hanem hogy, a' melly követ ellen panasz tétetik hogy vesztegetett, e' tábla hozzon ellene ítéletet. Igyekszem továbbá tiszta világosságba helyzetetni, hogy ez nem is sérti a' megyék autonómiaját, hanem inkább tisztán fen tartja. Én a' megyék autonómiaját úgy képezem, hogy a' megyék szabadon választhatnak magoknak követet 's a' nemzet ezen jogot, minden más befolyás ellenére is eddig megőtta, hogy követet minden külbefolyás nélkül választhatja, 's ez mutatja, hogy ezt a' nemzet legnagyobb tisztnek tartja. Továbbá, hogy fen tartották magoknak a' megyék azon jogot, hogy ha bizodalomuk a' választott iránt megszünt, azt visszahíassák. Ezzel már nem bír Anglia, sem Franciaország. Most nem bocsátkozom azon kérdésbe, hogy ha más garantia ajánlatnék, ezen visszahívási jognak meg kelljen é maradni? mert a' jelen állásban ennek meg kell lenni. Ha a' követ büntettet követ el, nem következik, hogy ha érette megbüntetik, a' megye autonómiaja általa megsértetnék. Szükséges a' rend kedviért a' felügyelés, hogy ha valahol a' követ miatt rendtelenség történik, tartozik a' végrehajtó hatalom felügyelni, de hogy a' rend fogatnba vétele egyoldalú önkénykedésre ne szolgáljon alkalmul 's a' municipiumok jogait el ne ölje: itt szükséges a' képviselői táblát ellenörködő bírósággal felállítani. Ezeket azért adám elő illy hosszasan, mert nekünk nem szabad e' tárgyakról írni; mert továbbá némelylek meggyék követei e' tárgyra nézve, nézetim szerint ferde fogalmakat adtak elő. Sz — követe azt mondá, hogy ezen indítványt nem látja a' vesztegetési törvénnyel összeköttetésben, hogy nem akarja ezen bíróságot az országgyűlésnek adni, mig az nem rendeztetik. Azt mondá továbbá, hogy tekintetbe kell venni a' viszonyokat a' felső és alsó tábla közt: de hisz én ezen bíróságot egyedül az alsó táblára kívántam bízni. Aztán mit ért ezen képviselői táblának rendeztetésén? tán azt, hogy a' szavazatok elrendezve nincsenek? hiszen szavazás által eddig is csak ki tudtunk minden kérdésből vergődni, még inkább ki fogunk pedig, ha a' kir. városok is szavazatot kapnak. Felhozá még az irigységet is: de igen szomorú dolognak tartom, ha azt hiszi Sz — követe, hogy a' megyék választottjai közé illy alacsony indulat férkezhetnék, akkor nem volnának méltók szabadságra, vissza utasítom tehát ez ellenvetést, mert bár tudom hogy az ember nincs gyengeség nélkül, de hiszem, hogy a' nemzet, midőn választott, tekintetbe vette, hogy illy gyöngédtelen követet ne válasszon; mert ha ez lenne, akkor vége volna hazánkknak. Azt mondá végre Sz — követe, hogy a' követválasztási kérdésekben nem is ítélnetne a' képviselői tábla, mig utasítást nem kapna. Hát hova viszik végre ezen táblát? hogy még közbejövő kérdésekben sem vehetnénk részt határozott utasítás nélkül? tisztelem ugyan a' megyei utasításokat, 's hiszem, hogy tökéletesen joguk van ezeket adni a' megyéknek; de hogy a' követ a' legkisebb részletekig utasítással legyen el látva, 's a' nélkül a' tanácskozáshoz ne szólhasson, ezt

nem tehetik. Próbálta ugyan ezt egy megye mult orsz.-gyűlésen tenni, próbálta most is kettő, körlevelei által felszólítván erre a megyét: de a többség nem pártolta. Azt kértem, hogy midőn e' tábla, országgyűlés kezdetén a jegyzőket 's naplóbírókat választotta, 's minden utasítás nélkül választhatta, nem választhatná e meg utasítás nélkül ezen verificationalis bírakat is? Ha most bővebben kifejtett indítványom el nem fogadhatnék, pártolom P — előrelátással tett azonindítványát, hogy a' küldöknök irassék meg, miszerint a' körülmények változván, újabb rendelkezés szükséges. Előadásomat azal végzem, miszerint ne beszéljék némelyek azt, hogy mi ezt a' megyék autonómiaja ellen tesszük; mert én azt hiszem, hogy hazánk annyi balkörülmény közti fenállhatását a' municipalitásnak köszönheti, annak megmaradását kívánom 's ezen indítványom is egyedül annak megmaradására 's biztosítására céloz. Egy nem rég érkezett követ, ha — ugymond — a' p — i indítványt úgy értik a' t. Rk. hogy a' követekre nézve is, ha vesztegetés történt választásban, azon büntetés alkalmazásának, mi a' megvesztegetőre: úgy én is e' kérdés elhalasztásában örömmel megegyezem. Sz — követe — ha jól emlékezem, ezen kezdé tegnap czáfolatát, hogy ő ezen verificat. törvényt elvileg pártolja ugyan, de gyakorlatilag létesíthetőnek nem látja. Már nem foghatom meg, mikép történhessék ez meg, hisz ha valami elvileg jó, gyakorlatilag is kell az alkalmazni, különben nekünk a' gyakorlatra kellene elveket keresnünk, holott ez sehol sincs így széles e' világon. P — követe azt mondá, hogy a' municipiumokat nem kell jogaikban megszorítani, hisz ezt én sem akarom, sőt inkább a' municipiumok jogainak a' végrehajtó hatalom általi megsértetése ellen akarok ez által intézkedni. A' polgári társaságban két sarkalatos törvényes hatalom van, egyik a' végrehajtó, másik a' törvényhozó, e' kettőből foly ki minden. 'S ha igaz, hogy e' két hatalomnak forrása a' nemzet, akkor ezen mindkettőt magának kellene fentartani a' nemzetnek; de ezt a' gyakorlat nem teheti; ennek pangás lenne következménye, ennél fogva jónak tartoták még a' demokratikák is egy külön organumot, a' végrehajtó hatalmat felállítani: hogy a' nemzetet pangástól megóvják. Az lenne tehát most itt a' kérdés, hogy midőn ezen vesztegetési törvényt megalkotjuk, a' végrehajtást által akarjuk e' itt is adni a' végrehajtó hatalomnak? Azt hiszem, hogy csak úgy lesz a' nemzet önkény ellen biztosítva, ha ezen hatalmat magának fentartja. Gy. megye azt mondá, hogy ezt is az őrszékre kell bízni, mint tettük a' tisztviselőkre nézve; de ez nem áll, mert a' tisztviselőknél a' baj mulékony 's csak egyesekeket érdekel, de a' követeknél nem úgy van, itt a' baj nem mulékony 's az egész nemzetet érdekli. Ha itt a' végrehajtó hatalom beavatkozik, lehet olly érdeke, melly nem egy a' nemzetével, ezért itt a' végrehajtó hatalmat kezünkől kieresztelni nem kell. Azt mondják, hogy a' bíróságban kell garantíát keresni, 's a' municipiumokat nem kell veszélyeztetni: itt erről nincs szó, hanem csak arról, hogy a' municipiumok jogaikban fentartassanak. Ez oknál fogva pártolom a' cs — i indítványt. — Egy más követ beszédének töredékei ezek: Sz — követe azt mondá, hogy a' követek függetlenek 's egyik a' másik fölött nem itélhet. Erre nézve hivatkozom Anglia példájára, hol midőn a' szerencsétlen Károly parlament elibe állított, hogy a' föltett kérdésekre feleljen, 's ő azt mondá, hogy azt nem teszi, mert annak tagjai neki alattvalói — erre az válaszlattal: igen ám egyenként, de nem összesen. Így én is egyik követtársamat sem ismértem felettem állónak, de az összes táblának én is alatta vagyok. Akármint mondott is E. követekint azon iró, kire hivatkozik, csak ugyan kell e' tárgyban törvény mert nem lehet ezen bíraskodást tovább a' korm. kezében hagyni. Most még panasz előtt is lemegy a' parancs a' megyékbe, hogy újra válasszanak, 's így nincs ezen hatalom már a' megyék kezében. Azt mondá S — követe, csak a' bíróság legyen esküttszék. Igen, de már maga kimondá, hogy nem lesz az. Kértem, hogy ha a' többség választotta a' követet, meg fogja e' azon többség engedni, hogy vizsgálatot rendeljenek ellene? Egyébiránt elfogadom a' p — i indítványt, de kívánom, hogy irjunk meg a' küldöknök, miszerint e' tábla nem kívánja magát, mint némelyek állítják, a' megyék utasítása alól kivonni. Azonban, nem is új ezen eszme, hogy a' képviselő tábla bíraskodjék; mert már a' bünt. törvénykönyvben meg van állapítva, hogy ha az egész megye hibás, országgyűlés legyen a' bíró. — Az erre szólott követ következőkben fejté ki nézeteit: Mit az előttem szólott B — ér. követe beszéde útján erősségül felhozott, az nem lesz igen csábító ok, mert hiszen ismeri az ország már, milylen a' gravamenek útja. Nekünk legfőbb bajunk, hogy kiskorúságban vagyunk, hogy az országgyűlésnek nincs

önhatósága. Azt mondá az előttem szóló, hogy ezen bíróságot Angliában a' képviselői táblára bízhatni, már ha ottan ez által nem sértenek a' választók jogai, holott azoknak az országgyűlésre befolyásuk nincs, hogyan lehetne nálunk félni, hol a' hatóságok ezen befolyása megmarad? Azt mondá tovább, hogy a' körülmény nem változott, de én azt állítom, hogy lényegesen változott a' cs. — i indítvány által, mert ez a' választmány munkálataiban felvéve nem volt. Ugy látszik, hogy némelyek akkor sürgetik a' megyék autonómiaját, mikor az a' kormány érdekeivel azonosul. Egyébiránt a' cs — i indítvány épen egyedül annak biztosítására van irányozva, midőn azt minden megye felügyelése alá bizza, mert kire lehetne azt jobban bízni? Azt látom, hogy most a' megyék egy része a' kormány, másik a' nemzet befolyása alatt áll. Ugy látszik, hogy azellenfél szónokai nem a' megyék autonómiaját védik; hisz, miszerint ezt a' megyék által fogják látni. — De lássuk a' gyakorlatot. Kísértette inkább meg a' megyék autonómiaját 1791. S. és 1839 P. megyékre nézve? Nincs a' megyéknek más biztosságuk, mint a' megyék többsége, az országgyűlés. A' megyék autonómiaja legmélyebb alapjának megerősítésére van irányozva a' cs — i indítvány, azért ezt pártolom. Nem képelek ebben semmi souverainitást, mert egy megye a' többi felett nem állhat. Feltűnt előttem hogy Sz — követe azt mondá, miszerint or. gyűlésre bízni azért nem akarja a' bíraskodást, mert ez rendezve nincs: de azt kértem, hát a' végrehajtó hatalom van e' rendezve? Miután a' cs — i indítvány legconstitucionalisabb, fogadják el a' Rk felkiáltással, vagy legalább ne ellenezzék a' p — i indítványt, a' szavazást ezen tárgyban ezen testület politikai lealacsonyításának tekinteném. Még hármán szólottak a' megyei követek közül ez indítványhoz r o v i d e n, mindegyik pártolól; az egyik pártolá azért, mert ugymond az országgyűlésen önérdék nem uralkodik úgy, mint a' megyékben 's tagadá P — követének azon állítását, hogy itt pártok léteznének; mert itt, ugymond, csak elv 's véleménykülönbség van, 's ezen testületet egy megye ellenében pártnak nevezni nem lehet. A' másik megyei követ hasonlóan pártolva Sz — követének az általa feltejt, küldöknök megküldendő kérdésben levő „ürügy“ szavára megjegyzi, hogy ha az ér. követ ért magyarul, 's érti ezen szót, nem épen szép lelkiület tesz föl ezen tábla tagjairól, 's a' szóló, ha ez így volna, kijelenti, hogy egy óráig sem lenne tagja ezen táblának, 's csudálkozik hogy Sz — követe is illy lelkiületű testülettől azonnal bucsút nem vesz. Mondá tovább az említett a' követnek, hogy mindig emlegeti a' municipiumok jogait, mégis egyet mondott, melly aligha nem sérti ezen jogot, t. i. azt, hogy ezen alsó tábla semmiben sem rendelkezhetik a' felső tábla megegyezése nélkül, ha tehát szereti a' municipiumokat, illy állításokkal ne álljon elő. A' 3dik megyei követ kijelentvén, hogy önmeggyőződésénél fogva pártolja a' cs — i indítványt, annál fogva kívánja, hogy most a' p — i indítvány fogadtassék el, melly csakugyan közfelkiáltással elfogadtatván a' kérdésben levő cs — i indítvány eldöntése jelenleg elhalasztott. Ezután a' ker. jegyző felolvasá a' főispánok elnöki kihágásai iránt készült irásban levő p — i t. javaslatot. Ezen t. javaslatra egy részről az mondott, hogy külön rendelkezés a' főispánokra nézve szükséges, mert a' választmány úgy tekinté a' főispánt is, mint egyéb tisztviselőt, 's ezt azért, nehogy külön rendelkezés által még inkább nehezítse ezen t. javaslat létesítését, kivált pedig azért, mert a' főispánra nézve ha hivatalával visszaél, elégnek tartá reá a' bünt. t. könyv 16. fejezetének rendelkezését alkalmazni; de meg szükséges ezen t. javaslat azért is, mert már ezen választmányi javaslat szerint a' főispánok annyira korlátoztattak, hogy alig követhetnek el rendeltetéseket. Felhozott az is, hogy nem lehet a' p — i indítványt azért is pártolni, nehogy az láttassék, mint ha a' főispán törvényen kívül állna, kire t. i. külön törvényt kellene alkotni. Volt ki azért sem pártolá, mert ez által a' közigazgatás, a' főispán tekintélye veszélyeztetnék, 's elégnek tartá e' tekintetben a' főispánra nézve egy szigorú eskütés hogy ha esküjét aztán megszegi, hivatalától fosztassék meg. A' p — i indítvány mellett felhozott, hogy a' bünt. t. könyvben büntetett, nem pedig politikai kihágásokról van szó, 's mikint egyéb nemesek megyei kihágásainak korlátoztatása 's büntetése tárgyalásakor nem tetszett a' crim. codexre utalunk, 's most a' főispánok mint elnökök megyei kihágásait illetőleg se hivatkozzunk minduntalan a' crim. codexre, 's ha a' megyei kihágások minden eseteire külön törvényt alkottak, alkottassanak akkor a' főispánok kihágásaira is, mivel nincs eset, hogy a' főispán kihágásért büntetett volna meg. Ellenvetetté továbbá az is, misze-

rint, nem áll azon ellenvetés, hogy a' főispán is csak megyei tisztviselő, — ez állna, ha csak azon kötelességei volnának, mik egy megyei tisztviselőnek, de vannak ám mások is. Mondott hogy itt nem ok a' főispánok tekintélye; mert az olly főispánok tekintélyére, ki erőszakos, ki a' törvényt meg nem tartja, semmi szükség. Pártoltatott a' főispánok kihágásainak korlátoztatása azért is, mert minél szigorubb büntetettük a' többi kihágás, annál inkább kell a' főispánokat korlátozni, 's itt ideje, a' sanctióról gondoskodásnak. Ugy is mondák, legtöbb törvényünknek az a' baja, hogy nincs sanctiója; kell a' főispánokat korlátozni azért is, mert az új főispán midőn kineveztetik, azt hiszi, hogy hivatalába lépte pillanatán kezdve, neki csak jogai vannak: azért első feladata jogai kiszélesítésén iparkodni, holott csak kötelességei is volnának. Ezelőtt némi orvoslat volt a' főispánok kihágásai ellen, a' kir. biztosság, de ezis megszűnt már, mert történt, hogy a' vizsgálás végett kiküldött k. biztos levélben, nyíltan 's egész őszinteséggel kijelenti, miszerint kiküldetési eljárásának nem feladata a' főispáni hibákat nyomozni. És ha (megjegyeztetett) e' p — i indítvány sanctio alá nem megy, akkor kívánni nem kell, hogy e' napokban végzetekből valami legyen, hogy a' kisebb vétkes megbüntetessék, a' nagyobb pedig büntetlenül maradjon. Ezután szavazás végett több kérdés sürgettetett, nevezetesen: 1) kell e' a' főispánok által elkövetett kihágásokra is, mint a' többire törvényt alkotni? 2) elfogadatik e' elvileg a' p — i indítvány? 3) kell e' külön kérdés a' főispánokra? próbált az elnökség is tenni fel kérdést, de mivel semmikép megegyezni nem tudtak a' kérdés föltételében, az elnökség d. után 1 1/2 órákor az ülést eloszlátá. —

CXLIVdik ker. ülés január 22én d. e. 9 1/2 órákor. Elnök: Somsich (Somogy) és Szombathelyi (Békés) ker. jegyző: Vukovics.; naplóbíró: Zsoldos, tárgy: a' főispán elnökségi kihágásai. Már tegnap előtti ülésben untig vitaták azon kérdést: kell e' a' főisp. elnökségi kihágásainak büntetéséről különösen rendelkezni, mi ma ujra szőnyegre kerülvén a' ker. tanácskozás szokott idejét újra fölemeszté, de azon különbséggel hogy az eredvény tisztába hozott. Mult alkalommal, már a' szavazási kérdés körül forgott az értekezés, ma azonban némelyek, újra visszatértek a' tárgy érdemére. Ezek nem kívántak a' főisp. kihágások iránt különösen rendelkezni; mert — ugymondának — a' főisp. kihágások ellen elég szigorú törvények vagynak t. könyvünkben, mint Ulász. V: 14 cz. 1536: 36. 1548: 69. sat. mellyek a' főispánokra nézve hivatali visszaélés esetében hivatalvesztést szabnak 's ellenök olly kemény kifejezéssel élnek, péld. „insolentia Comitum“ mellyeket törvénybe igtatni ma aligha kívánna mindenki, 's ha csakugyan kell a' főispánok ellen törvény: újittassanak meg ezek, mert a' főispánoknak inkább hanyagságától tartani mint kötelességök elleni tettleges fellépésüktől. Azon ellenvetés, hogy ha a' választók megveszgetése ellen különös törvény hozatik, tehát különösen kell rendelkezni a' főisp. kihágásokról is, épen nem áll; mert a' megveszgetésről sem régi törvényink, sem a' bünt. törv. könyvi javaslat nem rendelkeztek 's így szükség kényszeríté a' t. hozást megveszgetés elleni rendelkezésre; de a' főisp. kihágások ellen vannak elég szigorú törvényink, mellyeknek, mint mult orsz. gyűlésen a' szó-lásszabadsági sérelemnek tárgyalásakor elismertették az újabb törvények csak erejét gyengíthetnék. A' főisp. kihágások ellen hozandó különös törvényben több veszély rejlik a' köz állományra nézve, mint üdvösség; mert általa azon elv szentesítették, mintha a' főispán nem tartoznék azon köz tisztviselők közé, kiknek hivatalos visszaéléseiről a' bünt. t. könyv rendelkezik. Főlöleg ova-kodásból lehetne ugyan a' főisp. kihágásokat illetőleg crim. codexre hivatkozni, de ez esetben a' hivatkozásban czélszerűbb a' „főispánok vagy ezek helyettesei“ helyett ezen kifejezést használni: „elnökség.“ Egyébiránt ezen hivatkozás is szükséges, mert a' főispán, vagy mint hivatalnok, vagy mint egyes ember követhet el kihágásokat, első esetben a' bünt. t. könyv, az utólsóban a' tárgyalás alatti törvény fogja őt sújtani. Sokszor mondaték e' teremben: nem kell új bünteteket teremteni, miután a' crim. codexben elvül állítottatott fel, hogy csak az bün, mire ott büntetés szabott, 's im egész t. könyv fekszik előttünk olly vétségekről, miket a' főispán azon szoros korlátok közt, mellyek közé záratik, el sem követhet; 's mikért olly birságokkal büntetettik, mik hivatalnak jövedelmit ötszörösen haladják. Ha jogaik elvételnek a' főispánoktól, mire a' szigorú büntetés ellenök? Nem vétkesek azok annyira, mint némelyek szeretik állítani; megsértett hiúság kereste bennök a' kihágások forrásit 's a' bünbakt, mellyre mindent halmozni lehessen. Mondják, hogy a' kormányfigyelembe sem ve-

szi a megyéknek főispánik ellen tett fölterjesztéseit, holott épen azon megyében, mellynek követe leggyakrabban hangoztatja ez állítást, élt hajdan egy kedves alispán, ki később megyéjében főisp. helyettesé 's gróffá lön, de magasb polczán elvesztvén a megyei Rk bizodalját, ezek előterjesztésére más megyébe tétették át. Körülbelül ide vágnak az indítvány ellenzőinek előadásai, ha ide számíttjuk még egy megyei követnek azon kijelentését, miszerint ő sokkal több erkölcsiséget 's érettséget hisz a főispánokban, mint sem azok kihágásokra vetemlőnek. Ezekre az ellenvéleményűek részről válaszlátott: mikint a régi t. czikkek, 's a bünt. t. könyvből vett ok azért sem áll, mert azok rendeletei alkalmazásban messze térnek el az itteni czéltől. A főispánok magokat fölülte hiszik a megyei egyetemnek annyira, hogy a nyilvános többség határozatát sem mondják ki, ha ezt jogaikba ütözönek tartják, pártfogása alá veszi a kormány mindenkor az általa kinevezett hivatalnokokat 's a felhozott régi törvények soha se alkalmaztatván, idő előtt elavultak. Holott a megyei kihágások nevezetes forrása a főispánok voltak, kik kegyenczeik kinevezetése által vitték megyéikbe a zavarokat. Ezen körülmény szolítja a megyei Rket az elensúlyröli gondoskodásra 's így erőnek erő szegülvén ellen: előállottak a kicsapongások, mellyek korlátoztatásáról rendelkezvén most a t. hozás, rendelkeznie kell a főisp. kihágásokról szintugy, mint a választók megvesztegetéséről. Körülmények változtatva a régi törvényeket ujjakkal kell fölcserélni 's ezt tevő a t. hozás nálunk nem egyszer, épen ugy mint más alkotmányos nemzeteknél. Anglia 's Franciaországban az alkotmányi oklevelekben szinte ki van mondva általányosan, hogy a minister szolgálja a statusnak 's mindenütt voltak régi 's általányos törvények a hivatalos visszaélések ellen; de azért czélszerűnek tartaték a ministeri felelősséget 's büntetéseket új és különös törvénybe is foglalni. Nálunk a megyei kihágások ellen hozandó törvényből annál kevésbbé hagyhatni ki a főispánokat, mivel ök a megyei élet fő tényezőji; V. megye követe által felmutatott példára megjegyző az érdeklött megye követe, hogy az érintett főisp. helyettes megyéjének alispánja soha sem vala, de elmozdittaték kormányzó székéből 9 éves kir. biztos nyomozás után, elmozdittaték pedig más megye főispáni hivatalába. Megegyezik e ez az idézett régi törvényekkel? Ezen néhai főköormányzó magasb hivatalában megmutatá, hogy a ki egyik megye kormányára alkalmas nem vala, nem alkalmas az más megyét is zavarba hozá. E' példa tehát a régi törvények alkalmazása mellett nem nagy bizonytságot tesz. Folytatott továbbá, ha a t. Rk tulmentek a választókra nézve a bünt. t. könyv elvein, szükséges a főispánokra nézve hasonlag rendelkezni annál inkább, mivel a főispánok a tárgyalás alatti t. javaslatnál fogva egészen más helyzetet nyernek, mint miben a bünt. t. javaslat megállapításakor voltak. A bünt. t. könyv a hivatalos visszaélések ellen, a hivatalvesztési 's más büntetések mellett, elrendeli az okozott kár-megtérítést is, 's ha a főispán köteleességét választások körül vagy nem teljesítette, vagy azzal visszaélt volna: kárpótlásnak hely adhatatik, de ezen t. javaslat a felhozott esetben elnökválasztásra hatalmazza fel a tanácskozányt, 's e' szerint kárpótlásnak helye nem lehet, 's a főispán a felhozott visszaélésekért büntetlen maradna; mi ellenkezik a közállomány érdekével. E' változtatva a helyzeteknek szükség változtatni a büntetéseket is, 's a főispánokra nézve módosítani a bünt. t. könyvnek hivatalos visszaélésekről szóló rendeleteit, hol pedig ezek hiányzanak, szükség pótolatniok. E' mellett ha a választókra nézve a széksértés, vérengzés stb eseteiben hivatkozás történt a bünt. t. könyvre, meg kell annak történni a főispánokra nézve is; különben ha a crim. codex törvény erejére nem emelkednek: csak a széksértés, vérengzésről szóló 's más a választók kihágási ellen idézett t. czikkek iratnának át a bünt. t. javaslatból, a hivatalos visszaélésekről szóló t. czikk pedig melly a főispánok ellenében annyira elégettetik, egészen elmellőztetnék. Régibb törvényinkkel pedig itt épen nem érhetni be, mivel azok nyomán soha egy főispán sem vala hivatalától megfosztva. Az indítványzó követ czáfalgatván az indítványa ellen felhozott okokat N. követének azon állítására, miszerint ha már a főisp. köteleesség határozott kimutatása előző rendszabások által kihágások elkövetésére képtelenekké tétettek a főispánok, az indítványzott törvénypótléknak szüksége fen nem forog, megjegyző, hogy a főispánokat, míg köteleességeik megszabva nincsenek, büntetni kevesbbé lehet 's büntetésröli rendelkezésnek épen ott van helye, hol a köteleességek megszabtatnak. Azon ellenetés,

hogy a régi törvények ereje az ujak által gyengítettik, akkor talán bizonyíthatna valamit, ha rendszeres munkálattal tökéleteskiállítása nem forogna most tanácskozási szönyegen. Azon megye követének, ki a főisp. visszaélések korlátoztatására elégnék tartá a megállapítandó főispáni esküt, szóló azt válaszolá, hogy ez elv szerint elegendő lenne a választókra nézve is egy esküformát készíteni; 's így nem kellene hosszas törvény a megyei kihágásokról; — hanem a korteseket meg kellene esküdtetni. Egy megye követe iránt pedig csudálatát fejez ki, 's mivel azt hallá az érdemes követről, hogy megyéjében hatalmasan szokott korteskedni: azt kell hinnie, hogy mindig a főispánok mellett korteskedik, mert szigorú törvény levén hozva a választók kicsapongási ellen, a főispánok visszaélését büntetni nem akarja. A vélemény pártolására felhozaték még, hogy ha a főispánok kihágásai ellen különös büntetés nem szabatik, az által elismertetnék, hogy a megyei kicsapongások oka egyedül a megyék Rdeiben fekszik, hogy a főispán a megyének egyeteme fölött fölrhetetlen magaságban áll. De szükség a főisp. kihágások ellen rendelkezni azért is, mivel az idézett régi törvények végrehajtása a kormányra van bizva, 's ha a jelen törvények nyomán az örszék itéletét a főispánok ellen végre akarná hajtani, ebben könnyen megátoltathatnék. Az ajánlott „elnökség“ kifejezés épen nem elegendő az indítványzott t. javaslatban, mivel alatta könnyen csak a választott elnökség értethetnék. Tanácskozás folytában több rendbeli szavazati kérdés ajánlaték 's vettek el, míg az elnökség e' kérdést nem tevő fel: „kell e részletes t. czikk, melly részint hivatkozólág a bünt. t. könyvre, részint pótlólág szabja meg a főisp. kihágások büntetését“? E' kérdés első részében köz megegyezés pontosult össze, de másod részét sokan ellenzék, 's ezek kívánták a kérdés két részét egymástól elválasztani, 's külön külön bocsátani szavazat alá. Ezen elválasztásban az ellenvéleményűek nagy része azért nem egyezék meg, mivel azt hívé, hogy általa az indítvány sorsa balra fog dönteni. Illy megszakadás levén e' kérdés fölött, először az bocsátaték szavazat alá: „összefoglalva téessék e fel a fenebbi kérdés, vagy kettő választva“? E' kérdés feletti szavazat eredménye az lön, hogy 28 megye 20 ellen elhatározá a kérdés két részének egymástól elválasztatását. Kevesebbésgben maradtak: Nyitra, Zala, Komárom, Hont, Zólyom, Pest, Abauj, Szabolcs, Gömör, Borsod, Heves, Bereg, Ugooca, Bihar, Mármaros, Csongrád, Csanád, Arad, Temes és Torontál. Ung szavazata követeinek egymással ellenkező nyilatkozata miatt elenyészék. A kettő választott kérdés első részére szavazni szükség nem vala, mert köz felkiállítás nyilvánítá a Rk megegyezését a bünt. t. könyvre hivatkozás iránt. Másod része bocsátatván szavazat alá ezen kérdés mellett: „Kivánnak e a t. Rk pótlótörvényt alkotni a főispán hivatalos visszaélései 's ezek büntetéseiről“? E' kérdésre 33 megye 14 ellenében kívánt pótlólágos rendelkezést. Ellene szavaztak Sáros, Szatmár, Szepes, Torna, Trencsény, Győr, Baranya, Fejér, Esztergom, Mosony, Árva, Turóc, Pozsega, és Verőcze. — Ungszavazata fenebbi ok miatt ujjolag elenyészvén, Abauj pedig nem szavazok; az idő későre haladta miatt az ülésnek vége lön. —

CXLVdik ker. ülés január 23án d. e. 9 1/2 órakor; tárgy az előtti-napi. Ez ülést a turopolyai gr. nyitotta meg, ki ismét egy, számos zágráb-megyei nemes aláírtával ellátott kérelemlevelet nyujtván be, kérte a Rket, hogy a folyamodók megnyugtatólag tegyenek már valahára méltóságuk 's a bennök vetett bizodalomhoz illő hathatós lépést. E' kijelentésre felolvastatván a kérelem, köz iratra bocsátatni rendeltetett azon határozattal, hogy ez is a turopolyai sérelem tárgyában kelt felírásához fog csatolatni, melly sérelem iránti viszonzóüzeneteket a m. RRnek várva várva a Rk, egy követ indítványára elhatározák, hogy, miután már szinte 5—6. hete, mióta a m. főRk ülést nem tartanak, pedig több fontos tárgy, millyenek a katonai élelmezés, mellyet a kormány már mult or. gyűlésen is olly sürgetőnek mondott, a szóban forgó turopolyai sérelem, melly naponkint mind inkább súlyosul 's a kerül. napló ker. és orsz. tanácskozásán a Rknek átesvén a m. fő Rk tárgyalására várnak, kir. személynök öexca közbenjárásával nádor ö fensége kéressék meg fő rendi ülés-tartásra. Ezután a ker. jegyző által a főispánok korlátoztatása iránti p—ti t. javaslat olvastatott 's tárgyalatott pontonként. A p—ti javaslat szavai ezek: 58. §. A főispánok 's illetőleg helytartóik, mind azon esetekben, midőn a jelen törvény által nekik, mint a választó gyűlések elnökeinek elejükbe szabott köteleességeiket nem teljesítik, vagy azzal ellenkezőt cselekesznek, a bünt. t. könyvben általányosan megnevezetten kívül különös

hivatal-visszaélési vétet követnek el, 's ezen vétékért, az esetekhez képest büntetendők. a) Ha a főispán vagy helyettese a tisztujtást szoroson az e' törvény szakaszában kitelt határnakra ki nem tüzné, mindennapi késedelmért 100 ft pp. bírságban büntetendők. b) Ha a 4-dik és három első hó napján belül eső határidőt is a jelen törvény 2d. §a ellenére elmulasztaná, 1000 ft pp. büntetendők. c) Ha a tisztujtás határnappal kitüzte ugyan, de azon meg nem jelenik, betegség eseteit kivéve, szinte 1000 ft bírságban büntetendők. d) Ha a tisztujtás határnappal 30 nappal előbb a 3ik § ellenére ki nem hirdeté, mindennapi késedelmért 100 ft bírságban büntetendők. Az a, b, c, d, pontokban foglalt büntetések a 8dik szakaszban említett részletes tisztujtás eseteire is kiterjesztetnek. e) Ha a 9dik § esetében a főispán vagy helyettese nem a megye által fölterjesztettek közül nevezze, a mellett, hogy illy kinevezés érvénytelen, a főispán vagy helyettese 200 ft bírságban büntetendők. f) Ha az elnök akár a 2dik és 4dik §§ok eseteiben a megye által választott, akár a főispán v. helyettese tisztujtáskor a kijelölést nem a tanácskozányt határozata szerint tenné, és ez által a 12d. §. ellenére cselekednék, 1500 ft. bírságban büntetendők. g) Ha az elnök a kijelölést felolvasni épen nem akarná, a tisztú ügyész által hivatala teljesítésére mindenek előtt emlékeztetni fog; 's ha köteleességét teljesíteni ekkor is vonakodnék, 2000 ft. bírsággal büntetendők. Azonkívül a kijelölést a tanácskozányt jegyzője, vagy bármelly tagja ugyanezen büntetés súlya alatt felolvasni köteles. Mind ezen itt előszámlált büntetésnek helye, az első kihágás esetében leend; ha az előszámlált kihágások ismételtetnének: a főispán 's illetőleg helytartója, az illető bírságok kétszeresével mellett hivatalából is elmozdítandó. h) Ha a főispán vagy helyettes az 53d. §. eseteiben a választó gyűlést az örszék határozata ellenére oszlatná el, vagy fegyveres erő alkalmazása alatt a választási gyűlést folytatná, hivatalából elmozdítandó, a választott elnök pedig 5000 ft. bírsággal büntetendők. i) Ha az elnök az örszék határozata ellenére fegyveres erőt használ, mint vérengző a bünt. törv. súlya alá esik, és ha az elnök a főispán vagy helyettese hivatalától is minden esetre megfosztandó. k) Végre, ha a főispán vagy helyettese bármilly eszközökkel és módokkal szavazatoknak bizonyos czélra, akár közvelen, akár közvetve, de az ö megbízatásból eszközöndő gyűjtése által fölemelkedett állását elhagyva, a választó pártok közzé keveredik, bár semmi kihágást nem követett volna is el, hivatalától okvetlen megfosztandó; minden ne talán elkövetendő kihágásért felelős, 's mint felbojtó, a körülményekhez képest fogsággal is büntetendők. Mind azon esetekben, midőn a főispán vagy helyettese hivatalvesztéssel büntelve voltak, az itélet ö felségének tudomás végett fölterjesztendő. Ö felsége pedig azon egyedet, ki illy büntetésben marasztalva egyszer volt, soha többé megyei főköormányra nem alkalmazandja. 59. §. Mind ezen itt előszámlált kihágás bírása a megyei törvénysek, vádló pedig az ügyészi tisztségnek bármely tagja, 's ha ezek közül köteleességét teljesíteni senki nem akarná: vádló önfelelősségére a megyebeliek közül akárki lehet. Ezen t. javaslat címje 's bevezetése a ker. jegyző által felolvastatván, az ezen javaslatot készítő megyei követ indítványára elfogadott azon módosítás, miszerint a czimből 's általában mindenünne ezen t. javaslatból, a hol előjön, a „helyettes“ szó hagyassék ki, ellenben mivel itt nemcsak a főispánokról, hanem a választott elnökökről is van szó, tehát mind a czimben, mind a bevezetésben ezekről is téessék említés; 's e' szerint a czim ekkép változik: „a főispánok, és illetőleg megyei elnökök.“ A bevezetés vége pedig, a két pont után ekkép igazítandó: „a bünt. t. könyvben általányosan megnevezett hivatalvisszaélési vétet, a választási gyűlések alkalmikor következőkben követik el, 's a többi aztán marad. Ezután olvastatott az a pont. E' pontra több észrevétel tétetett, mellyek azonban egymás után elhangoztak 's ragaszkodott a többség az a) 's a g, —ig következő pontokra nézve a tisztú követ ezen kijelentéshez. Véleményem az, hogy a g —ig levő pontokból egy s' lehetne készíteni. Elfogadott elv a bünt. t. könyvben, hogy a büntetéseknek mindenütt csak maximuma legyen kimondva. Továbbá a bünt. t. könyv két pontja, t. i. a 495. és 509. tökéletesen ide illik. Mind ezen kihágások, mellyek a g —ig berekesztölég előszámláltatnak, részint a határidő-megszegést, részint a formák meg nem tartását foglalják magokban. Ezeknél fogva szóló egy sban mind ezen esetet előszámlálná, de csak egy büntetést tenne ki, 's hivatkozna a bünt. t. könyv említett két pontjaira, 's büntetés lenne első esetben, bírómeg-

dorgálás, kárpótlás helyett pedig 2000 ftig terjedhető pénzbírság, végre ismétlés esetében, hivatali megfosztás. Ezen indítvány elfogadtatott. Olvasván ezután a jegyző az a—g, ig levő pontokat a d pont, mint felesleges kihagyatni határozatott, h pontra nézve egy megyei követ indítványozta hogy az 5000 forint helyett lételessék 1500 ftnyi pénzbüntetés, s elfogadtatott, i pont így módosított, ha a fegyveres erő használatának emberölés stb. illy következei vannak, akkor a használó a bünt. t. könyvben levő vérengzési büntetés alá essék, ha pedig nem voltak illy következei, akkor hivatalától megfosztandó, ezenkívül az őrszék tagjai is, ha ezen 54dik §. ellenére használnák a fegyveres erőt, a mennyiben hivatalbeliek hivatalvesztéssel, különben pedig 1500 ftig terjedhető pénzbírsággal büntetlenség 's ezen pontban ez is kitétések; k pont felvilágosításul 's meghatározásul hozzáadtak ezen szavak: „vesztegetési eszközökkel,“ 's hogy aztán akkép büntetlenség, mint más vesztegető, például pénzbüntetéssel 's hivatalvesztéssel. — Ez alkalommal egy megyei követ, utasításánál fogva, egy esetet terjesztett elő, mellyről szerinte ezen munkálatban nincs tve említés, t. i. midőn az elnökség a szavazás-kimondásban önkénykedik és sokszor a kisebbség értelmében mondja ki a határozatot, kívánna annál fogva, hogy itt erről provi sio t e t e s s e k 's m o n d a s s e k ki, hogy ha kívánatik, tartozik az elnök előmutatni a szőlők névjegyzékét; de ez indítvány most mellőztetett. Ezután a berekesztésben, hol az mondattott, hogy a hivatalvesztésben egyszer elmarasztalt főispán ő felsége többé megyei főkörmányra nem alkalmazandja, betétni határozatott, hogy a bünt. t. könyv 536 és 537 §§ai értelmében. 59 §. azon módosításul, hogy „megyei törvényszék“ helyett lételessék: „illető megyei bünt. bíróság“ meghagyatott. Végre kijelentett, hogy az itt kitétetett pénzbüntetések a megye házi pénztárába lesznek fizetendőek. Bevegezten e tárgy, a kerül. jegyző felolvasa a választmányi munkálat 54dik §át, melly a gyűlések alkalmikor rendet eszközzendő esenditstektől szól. Egy m. követ küldöji utasításánál fogva esenditstektet nem kíván, hanem ezen kötelességet tovább is a sz. bírónál 's eskütnél meghagyatni kéri: de kívánása nem pártoltatott. Ezen §nak tovább azon pontjára, hol mondatik: „hogy ezen esenditstektnek jelentésük olly bizonyító erővel bir, hogy a bevádolt, az őt terhelő vád miatt magát igazolni tartozván, azt csak ellenkező tökéletes próbával gyengítheti meg, egy m. követ azon észrevételevé, hogy itt a választmány megelőzte a bünt. t. könyvet, a törvényhozásnak ugymond, melly az eskütszékkeket meg akarja állapítani, ezt, mi ezen §ban van, kimondani nem lehet; mert az eskütszékkeknél semmi bizonyítási theoriják nincs. De ha állandó bíróság állapítatnék is meg, még akkor sem kellene itt előre illy elveket megállapítani. Ezen pontot tehát részint, mint a büntető eljárás elveivel ellenkezőt, részint mint félremagyarázatot kívánna kihagyatni. Erre az mondatott, hogy ez nem újság; mert hisz már a mezei rendőrségi törvényekben a csősznek épen illy jog adatott. Továbbá az mondatott, hogy ezen esenditstekt jelentést köteleztetvén tenni az őrszéknek is, tehát jelentésüket, mig az ellenkező be nem bizonyítatik, elfogadni lehetne, 's illy értelemben indítványoztatott ezen pontmódosítás, mi el is fogadtatott. Azonban a vita ez alkalommal egy más térére vitetett, nevezetesen a följebb említett pont kihagyatását indítványozó megyei követ előadta, mikint ő az őrszékét csak praeventív rendszabályokat tevő bíróságnak tartja, melly senkit fogságra 's más illy büntetésekre nem ítélt, 's annál fogva kíváná, hogy a jegyző mindenütt ezen munkálatban törölje ki, hol csak előfordul az őrszék bírósági joggal felruházva; mert ugymond az őrszék nem nyújt annyi garantíát, mint az eskütszék, de még csak annyit sem, mennyit a rendes bíróság, hol legalább följebbítelnek van helye. Erre az választatott, hogy már a 47dik §ban meg van állapítva, miszerint az őrszék büntethet, 's így az egyszer már tett határozatot felkelene forgatni; hanem vagy vissza kell menni 's ezen munkálatot újra kezdeni; vagy pedig az orsz. ülésben tenni meg ezen változtatásokat. Mondatott az is, hogy épen azért állítattott fel az őrszék, hogy a tisztujtás alatti kihágásokat, midőn más t. szék úgy sines, korlátozza. Ezekre választatott, hogy ezen munkálatnak már elein kivan mondvá azon elv, hogy az őrszék úgy állítatott fel, mint praeventív rendszabályokat tevő bíróság, hogy a változtatás által a tárgyalás alatti munkálat nem veszélyeztetik, sőt úgy lesz belőle valami, ha benne minden őszhangzásba hozatik. Mi a 47dik §t. illeti, mellyben bíróság adatott az őrszéknek, arra csak azt válaszolhatni, hogy midőn a 40—50ig levő §§ok tár-

gyaltattak, még akkor a kerül. jegyzőség a 39dik §. szerkezetével, mellyhez alkalmazandók valának ezen §§ok is, készen nem volt, 's ekkor nem lehettek a Rk. nagyon figyelmesek, minden egyes kitételre; 's hogy ha így maradna ezen munkálat, akkor ellenkezésbe jöne a mult heti ugyanezen tárgyban tett végzéssel. Az elnökök egyikének pedig, ki azt állítá, hogy azon határozat által felforgatnék az egész munkálat, azon felelet adatott, hogy igaza volna, ha az őrszéknek minden praeventív szabály megrendelhetési joga át nem adatnék; de ha a büntettek feletti ítéletjog át nem adatik neki, az tekintetét nem csökkentendi. Hogy bíraskodjék is, praeventív rendszabályokról is gondoskodjék tisztujtás alatt az őrszék, ez nem lehet, két kötelességet egyszerre nem vihet, 's csak választás után ilhetne össze bíraskodás végett. Hát ha, mond egy megyei követ, a győztes pártból lennének az őrszék tagjai, 's az érdemes követ urat egy évi fogságra záratnák? Szeretné ezt? Így tehát az indítvány által, a munkálatnak nem felforgatása, hanem kigazítása a cél. Utóbb ismét monda: Ugy látszik mintha némelyek úgy vélekednének, mintha szőlő szerint az őrszéknek semmi haszna nem lenne. Hát, kérdi, csak abban állhat annak jótékonyasága, hogy büntettekben ítéltet? Eddig nem volt, ki a főispán önkényét korlátozza, ki a rendbontókat tisztujtás alatt elzárassa 'sat. mind ezt az őrszék fogja tenni. De azt is mondák némelyek, hogy még is csakugyan az őrszékre kell bízni tisztujtás alatt a kihágások feletti bíraskodást; mert akkor nincs más t. szék. Ha az állana, mond szőlő, hogy a vétkesnek, azon pillanatban, mellyben a kihágást elköveti, mindjárt büntetlennie kell, az ellenvetés jelentős volna; de a status érdekében az van csak, hogy a vétkes kapja meg büntetését. Alkotványos országban továbbá főkéllék az, hogy a vádolt olly helyzetben lehessen, mellyben magát védhesse, 's hogy a bíróságban garantíája legyen. Még a kisebb politialis kihágásokra nézve is keresnünk kell garantíát, mert a pénzt vissza lehet adni, de nem a fogságot, ezen garantíaadás tehát több annál, hogy visszamenjünk é vagy nem az előbbi határozatra? Végre némelyek kívánák, hogy azon pontok, mellyekben az őrszék bíraskodási joggal felruháztatott, itt tárgyalassanak: de ezt is ellenzé az előbb szövegtől 's kíváná újra, hogy azon 3. vagy 4 pont kiigazítás a jegyzőre bizassék 's indítvány elfogadtatott. Ezzel az ülés d. u. 1. órákor eloszlott. —

CVLVI dik ker. ülés, január 24 d. e. 9 1/2 órákor. tárgy: A megyei kihágások. A ker. elnökség jelentvén a RRnek hogy kir. személynök ő exja kijelentése szerint főrendi ülés azonnal fog tartatni, mihelyt nádor ő fens. gyöngékedő egészsége enged: kerül. jegyző Vukovich olvasa a m. kihágások korlátoztatása iránti választmányi jelentés 52—57. szakaszait bezárólag. 52dik §., a csenditstire szövegezésének engedelmekedni mindenki köteles. Ha a törvény nevében ünnepelesen tett felszólításnak bárki nem hódolna: illyesnek köz erővel is őrszék elibe állítására a csenditstire feljogosítatik. 53. §. Ha a közbejött rendbontás fékezése a megyei rendes közérő nem elég: az őrszék köréhez tartozik a tisztujtás megszüntetését 's így a gyűlés eloszlását meghatározni. Ha ennek közhírré tétele után a népség csöndesen szét nem oszlanék, sőt tetteles rendbontásra vagy épen büntetlre vetemülne v. ugyanazon zavarok a tisztujtási szék helyén szakadatlan folytatatnának, a bünt. t. könyv XLVI. fejezetében érdeklétt lázadás esete jövén elő, az ott rendelt eljárás 's büntetésnek lesz helye. 54. §. Tisztujtásakor rendkívüli fegyveres erő csupán az őrszék határozatából, csak a tisztujtási gyűlés eloszlása után, a megyei rendes közérő elégtelensége esetében, csupán ha a fellázadt népség, a csenditstire intésnek nemcsak nem engedelmekedik, de tetteles rendbontásra, vagy épen büntetlre vetemül, 's egyedül a rendtelenség-fékezés 's a rendhelyreállítatása végett használtathatik. Ennek használata mellett folytatott tisztujtás érvénytelen. 55dik §. A fegyveres erő vezérlete 's alkalmazása annak joga és kötelessége, kit az őrszék arra megbiz. Ez rendelésit a hely színön megenni 's a népséget a csenditstire által az alább köv. lázadási törvény felolvatatása 's ennek jelölül egy fekete táblának, mellyre „lázáadási törvény“ szavak iratvák, fölemeltetése 's mutatása után, békes szétoszlásra még egyszer felszólítatni tartozik. Ez is sikeretlen maradván, a lázadók ellen nyomban és tetteles erőhatalmat alkalmazni törvényszerű joga 's felelet terhével járó mulasztatlan kötelessége. — Lázáadási törvény. Ki a törvény nevében tett parancsra azonnal szélllyel nem megy; fegyveres erő fog rögtön ellene alkalmaztatni. Ennek következeiért a törvény előtt felelős minden, ki a vétkes lázadást folytatni merészlenék. 53dik §. Az így megátolt tisztujtás után a ki-

vántató szoros vizsgálatokat nyomban és szakadatlan teljesíteni a tisztujtás idejére nevezett segédisztviselők kötelessége. Az illetők büntető perbefogatását, sőt le tartóztatását is megrendelni az őrszék köréhez tartozik. A vádoltak fölött halasztás nélküli ítélethozás azoknak polgári állapotára 's lakhelyére való minden tekintet nélkül, a tisztujtó megye törvényszékének feladása. 57dik §. Az előlölő főispán vagy illetoleg a 2. és 4. §§. eseteiben választott elnök köteles az így erőszakosan félbenzakasztott tisztujtásnak törvényszerű folytatására 's illetoleg más tisztujtás végett a megye kiterjedéséhez képest legalább 8, legfőlebb 15 nap engedéssel azonnal újabb időhatárt rendelni 's ezt az illetőknek jó eleve közhírül tenni. Addig a már választott tisztviselők 's azon előbbie, kiknek helyébe új választást tenni még nem lehetett, hivatalaikban meg erősítettvén, azokat folytatni joguk és kötelességük. E szakaszok úgy a mint állnak, megmaradtak, nem találván pártoltatásra a katonai erő kéznél tartása 's a fegyveres erővel megzavart tisztujtásnak másnap mindjárt folytatása iránti felszólalások 's illetoleg indítványok. (Folyt.)

LXXXV dik orsz. ülés a KK. és Rknél jan. 25 d. e. 11 1/2 órákor. Ma tartatván ez évben először orsz. ülés miután kir. szem. ő exja a követi táblát, e tábla pedig kir. szem. ő exját üdvözlötte, ő cs. k. fens. a nádor mint szinte a m. főrendi tábla üdvözlésére küldöttség nevezetett. Ő cs. k. fens. a nádor és a m. fő Rk viszon-üdvözlötüket szinte küldöttség utján eszközlék, melly azon kívül hogy a Rket vegyes ülésbe meghívá, jelenté egyszersemind, mikép ő cs. k. fens. az orsz. sérelmek összeszedésére kiküldött. or. választmány elnökévé a gyöngékedő gr. Zichy Ferencz kir. főajtónok helyett Bathyány Imre gr. kir. fő-lovámestert méltóztatott kinevezni. Vegyes ülésből viszatérvén a Rk. Széll Imre nádori illetoimester felolvasa mai Társalkodóban küldött kk. választ a magyar nyelv tárgyában. E k. választnak tüstint sajtó alá bocsátatását a Rk. kérelmére elnök ő exciája megígéré. Ezután egy m. követ ovásszerű felszólítást intéze az elnökséghez az iránt, hogy a dec. orsz. ülések naplójának nyomtatásban megjelenése miérthaladt egész tegnapig, szorgalmazván egyszersemind küldöji nevében az elnökséget hogy jövendőre az orsz. napló megjelenésének akadályt annyival is inkább igyekezzenek elhárítani, nehogy illy akadályozás által a Rk joga 's tán az orsz. napló érdeke is veszélyeztessék. Ezen felszólítás 's illetoleg ovásra, mellyet az egész tábla közfelkiáltással magáévá tön, az elnökség kijelenté, mikép a napló mostani körülmények közti elkéstének oka a Rknél eléggé tudva van, mi pedig a jövőt illeti, az elnökség e részben jövőre szintugyeleget teend kötelességének, mint a multban tenni ügyekezett. Ezen elnöki nyilatkozás után ismét egy m. követ felolvasá utasítását, mellyben megyéje Rdei a mult évi oct. 12ki leirat ellen erősen tiltakoznak, a Rk. júniusi határozata fentartatását minden áron szorgalmazták, a kinevezett elnök eljárása miatt pedig a közelebb mult dec. események következtében bizodalatlanságukat jelentvén, követeiknek szoroson meghagyják a Rk táblájánál választott elnök sürgetését. Kir. szem. ő exja mély sajnát fejezé ki az iránt, hogy H. megye Rdei azt vonák meg tőle, mit legnagyobb kincsének tartott 's ezt annál fájdalmasabban veszi, minél őszintébben érzi, hogy a magyar nyelv körül hazafui kötelességet pontosabban teljesít mint valaha, a honnan személye ellen magok az akkori körülmények közti szinte ovást tett Rk. sem nyilványítottak bizodalatlanságot; ennél fogva a dolgok illy bonyolult állásában reményli, hogy ha H. megye Rdei a körülményekbe mélyebben hatadnak, vissza fogják adni az elnökségtől most megvont bizodalmat. Egy más követ szinte felolvasván küldöji utasítását az előbbivel egészen ellenkező értelemben nyilatkozott. Végre az elnökség a tisztelgés végett kinevezett küldöttséget az iránt is megbizván, hogy a főRRhez a katonai élelmezés és szállásolás tárgyában készült üzenetét a Rknek vigye át, az ülést eloszlata. —

LEGUJABB: jan. 26 és 27kén az alsó tábla az eskütszékke be vagy nem hozataláról tanácskozott; hét rendű nyilatkozat közül őt az eskütszékke mellett 's ketőt ellene volt, midőn is szavazásra bocsátatván a kérdés mellette 27, ellene hét megye nyilatkozott, Torna és Verőcze nem szavazása mellett. Egy másodrendű szavazás pedig 32 szóval 16 ellen az eskütszékki bírónak osztálykülönbség nélküli választatását határozta el, ezen új intézet mimódon eszközzendő életbe léptetésére a bünt. t. könyv kidolgozásában részesült 's most is jelenlevő követek bizattak meg. A felső táblán pedig szinte 27kén főhg nádor ő fens. elnöksége alatt a katonai élelmezést illeto munkálat 's az. Eszék és Vukovár közti építendő vasut iránti üzenet átnyujtatása után, Nádor ő fens. indítványára az alsó tábla felirata az oct. 12ki kir. leiratra az újabban érkezett 's mai Társalkodókban köz-

